

Վ. Սարոյան
<<Գեղեցիկ սպիտակ ձիու ամառը>>

Մուտք

Յուրաքանչյուր ազգ ունի իր այն արվեստագետը, գրողը, բանաստեղծը, որը իր ստեղծագործությամբ ներկայացնում է իր ժողովրդի բնավորությունը:

Դրանցից է Վիլյամ Սարոյանը, որի ստեղծագործությունները հեռավոր Ամերիկայում հային օգնում էր հայ մնալ, պատմում հայի մասին, նրա ապրելաձևի ու բնավորության մասին:

<<Իմ անունը Արամ է>> գիրքը պատմում է այդ մասին: Ղարոլլանյանների ընտանիքի, նրանց պատվի ու արժանապատվության, մաքրության ու հպարտության ու մի քիչ <<խենթության>> մասին: Գրքի պատմվածքներից մեկն է <<Գեղեցիկ սպիտակ ձիու ամառը>>:

Տարիների հեռվից վերհուշի միջոցով Արամը պատմում է իր և իր զարմիկ Մուրադի հետ կատարված դեպքի մասին, երբ ինքը 9 տարեկան էր:

* Այսօր մենք ունենք հյուրեր և ուզում ենք նրանց ցուց տալ, որ մենք կարող ենք արդար դատել, առանց կովելու բանավիճել և ասել մեր կարծիքը:

Դասի նպատակը

Աշակերտը պետք է կարողանա

1. պատմել ընդարձակ և համառոտ՝ զարգացնելով պատմողական ունակությունները
2. պատմելու ընթացքում առանձնացնել գլխավորը երկրորդականից, ընտրովի պատմել՝ տեքստից առանձնացնելով հանձնարարվածը
3. համադրել սյուժետային գծին գույգահեռ հարցերը, հեղինակի(հերոսի) մտորումները
4. գտնել սույն պատմվածքի տեղը <<Իմ անունն Արամ է>> ժողովածուում՝ մյուս պատմվածքների և <<Գեղեցիկ սպիտակ ձիու ամառը>>-ի
5. բանավիճել՝ ցուցաբերելով հանդուրժողականություն, արարքները ճիշտ գնահատելու ունակություն

Կահավորումը

1. Մահիկահանդես՝ նվիրված Վ. Սարոյանին
2. Պատմվածքի հիման վրա նկարած աշակերտների նկարներ
3. Պատի թերթ

Դասի ընթացքը

1. Վ. Սարոյանի կենսագրությունից (որդու անունը Արամ է, և նա գրող է: Նա Ղարոլլանյանների տոհմից է): Արամ անունը Սարոյանի համար ամենասիրելի հայկական անունն է:
2. Վ. Սարոյանը գրելու և գրականության մասին
Ինձ ոչ ոք չէր խնդրում, որ գրեի: Պարզապես ես գոյություն ունեի, ապրում էի այս աշխարհում և ինձ համար գրելուց լավ զբաղմունք չէի տեսնում: Փորձել եմ ամենատարբեր զբաղմունքներ... ամենահարմարն ինձ համար գրելն է:

Երկար ժամանակ մտածում էի, թե գրողն Աստված է, երբ վերջապես հասա Գի դը Մոպասանին, հասկացա որ գրողը մարդ է: Նրա գրածն ինձ դուր եկավ և նույնիսկ այնպիսի զգացում առաջացավ, որ ես էլ մի գուցե կարողանամ գրել ճիշտ այնպես, ինչպես նա է կարողացել... Պատկերացում չունեի, թե ով է նա: Գիրքը բացեցի ու կարդացի մի պատմվածք՝ «Զանգր»... Դա կյանքումս առաջին պատմվածքն էր, որ իսկապես կարդացի, քանի որ կարդալ նշանակում է նաև գրել: Կարդալով այդ պատմվածքը՝ ես միաժամանակ գրեցի այն, որ գրածս ինձ դուր եկավ:

3. «Իմ անունը Արամ է» ժողովածուի մասին(1940թ.).

1945 թվականին Բոստոնում լույս տեսավ Սարոյանի «Անունս Արամ է» պատմվածքների ժողովածուի հայերեն թարգմանությունը: Այդ առիթով գրքի թարգմանիչը գրում է. «Իմ հատուկ խնդրանքի վրա էր, որ ձեռնարկեցի... այս հավաքածուի հայերեն թարգմանության. Սարոյանի ամենասիրած երկն է...»: Անդրադառնալով գրքի հեղինակին, նա գրում է. «... Օտար ափերուն վրա ծնած և սնած ըլլալով հանդերձ՝ Վիլյամ Սարոյանը ոչ միայն հայ մէ... հայ միր բովանդակ էությամբ՝ հպարտ իր ցեղին անցյալով և հավատավոր անոր ապագային վերաբերմամբ, այլ իր համակ գրականությունն օծուն է հայկական շունչով: Իր ներկայացուցած տիպերուն մեծ մասը հոգեբանական խորքով հայ են...»:

Ժողովածուի պատմվածքներում Սարոյանը պատկերել է պանդուխտ հայերի կյանքը : Ուշադրության կենտրոնում են Ղարօղլանյանների բազմանդամ ընտանիքի ներկայացուցիչները, և պատմվածքները մի ամբողջություն են դառնում գլխավոր հերոսի և պատմողի՝ Արամի շնորհիվ: Սարոյանը ներկայացրել է հայերի դժվարին կյանքը օտարության մեջ, նրանց բնորոշ մտածելակերպը, կենսասպիրությունը, տոկունությունը;

Պատմվածքի հերոսների աշխարհում տիրապետում է համատարած «խենթությունը», և ոչինչ չի համապատասխանում կենցաղի ու մարդկային հարաբերությունների մասին տարածված պատկերացումներին:

Ղարօղլանյանները «ամենազարմանալի և անհեթեթ աղքատության մեջ» են, բայց դրա փոխարեն նրանք պարծենում են, որ «հպարտ են, ազնիվ»:

Պատումի այս ձևը՝ վերհուշը, ներքին խոսքը, երկխոսությունները, լրացնելով մեկը մյուսին, հաստատում է պատմվածքի հիմնական միտքը. այդպիսի տոհմից, որը դարերով հայտնի է իր ազնվությամբ, չի կարող գող լինել:

«Գեղեցիկ սպիտակ ձիու ամառը» պատմվածքը

1. Պատմել առանց խախտելու դեպքերի հաջորդականությունը՝ բաժանելով մասերի

ա) «Գողություն»	գ) «Հանդիպում»
բ) «Երազանքի ձին»	դ) «Վերադարձ»
2. Բնութագրել Արամին և Մուրադին
  - ազնիվ տոհմի ժառանգներ
  - երազանքին ձգտող, խելամիտ
  - արժանապատվության և պարտքի զգացում
  - հպարտություն, հանդուգն
  - գող և ստախոս չէին, անչափահաս էին
  - արկածների սիրահար

3. Կարդալ և դուրս գրել Ղարօղլանյանների տոհմը բնութագրող հատվածները I, II և III դեմքով, կարծիքներ, խոհեր՝ դրանով բացահայտելով օտար աշխարհում մարդկային հատկանիշները չկորցրած, հայկականը պահպանած մարդկանց հոգին:
4. Պատմվածքը հենվում է երազի և իրականության հիման վրա: Երազը կյանքն է՝ լի հրաշալիքներով, հաճելի ու խորհրդավոր երազներով, ձիերի հետ կապված հիշողություններով և տենչերով, իսկ իրականությունը այն է, որ աղքատ են ու հպարտ, ազնիվ:
5. Բացատրել նախադասությունների միտքը և վերնագիրը
  - Կասկածոտ մի մարդ ավելի շուտ իր աչքերին կհավատար, քան սրտին:
  - Իմ զարմիկ Մուրադը, որին խելառ էին համարում բոլորը:
6. Ներկայացնել մտորումները
  - ա)երբ Արամը տեսնում է զարմիկ Մուրադին, սպիտակ ձին:
  - բ)երբ Արամը փորձում է իրեն համոզել, թե իր զարմիկի արածը գողություն չէ:
  - գ)ձիուց բաժանվելու պահը
7. Դատել Արամին և Մուրադին
  - հողված
8. Եզրակացություն

Դա ամառ էր, տարվա եղանակ, անմոռանալի ամառ, երբ մեկ անգամ ևս ստուգվեց տոհմի ազնվության ժառանգականությունը: Երեխայի աչքերով վերլուծվեց երեխայի արարքը:
9. Հարցեր
  1. Համաձայն էս Խոսրով քեռու կարծիքին:
  2. Դու ի՞նչ կպատասխանեիր Ջոն Բայրոնին:
  3. Դու սրտի՞ն կհավատաս, թե՞ աչքերին:
  4. Դու ճի՞շտ ես համարում, որ ձին վերադարձնում են:
  5. Դու հակասությո՞ւն չես տեսնում Արամի և Մուրադի խոսքերում:
10. Տնային աշխատանք-Գտնել առնչություններ
  - Վ. Թոթովենց <<Կյանքը հին հռովմեական ճանապարհի վրա>>
  - Անտուան դը սենտ Էքզյուպերի <<Փոքրիկ իշխանը>>